

- Alapelvek
- Bevezető
 - Mi a ClamAV
 - Alapkomponensek
- Installálás
- Automatikus vírus db frissítés
 - Első manuális frissítés:
 - Frissítési gyakoriság beállítása
 - Frissítések ellenőrzése
- ClamAV demon beállítása
 - Milyen user nevében fusson a clamd?
 - Miért nem rootként fut alapból a clamd?
 - Saját user nevében?
 - clamscan user nevében
 - User beállítása
 - Futtatás clamscan userrel
 - Magyarázat:
 - Csoportok létrehozása:
 - Futtatás saját user nevében
 - Általános beállítások:
 - Automatikus indítás
 - Indítás és teszt
 - Időzített rendszeres ellenőrzés futtatása
 - SELinux
- On-Access scanning
 - Bevezető
 - Mi a fanotify
 - fanotify képesség ellenőrzése
 - Hogyan működik a clamonacc
 - Karantén használata
 - Socket beállítások
 - Karantén létrehozása
 - Clamonacc indító service módosítása
 - Mit fogunk módosítani
 - --fdpass beállítások
 - Karantén használat bekapcsolása
 - Hogyan módosítsuk
 - scan.conf változtatások
 - Ellenőrzés:
 - Service tesztelése
 - Socket Tesztelés
- Finomhangolás
 - Milyen mappákat vizsgáljon
 - Config finomhangolása
 - Email-ek vizsgálata
 - Tesztelés
 - Dokumentumok vizsgálata
 - Futtatható állományok vizsgálata
 - Heuristic Alerts
 - Tömörített
 - Fájl méretek és szál számok
- Értesítés vírus eseményről
 - Virus esemény script
 - ClamD config módosítás
 - Tesztelés
 - Vírusos fájl teszt
 - Vírusos zip teszt
- GUI használata (ClamTk)
- Diagnosztikai eszközök
 - clamconf: telejs config megjelenítése ellenőrzésre
 - ClamdTop
 - Socket Tesztelés

A célunk, hogy a ClamAV víruskereső termékcsalád segítségével Linux desktopokon, single user környezetben biztosítsunk valós idejű vírus védelmet:

- minden fájlművelet esetén lefut a víruskeresés
- a HOME mappán figyelése, kivéve: config mappák és git repokat tartalmazó mappák
- minden fertőzött fájlt karanténba kell helyezni és értesíteni kell erről a user-t.
- ha van email vastagkliens a gépen, az email mappát is figyelni kell
- be kell legyen állítva az automatikus vírus db frissítés
- vizsgálni kell a tömörített fájlokat is.
- tesztelni kell a működést az **eicar** teszt vírussal mind normál, mind archivált fájlokra.

Bevezető

Mi a ClamAV

- <https://docs.clamav.net/manual/Usage/Scanning.html>
- <https://linuxcapable.com/install-clamav-on-fedora-linux/#:~:text=To%20customize%20ClamAV%20settings%2C%20such,conf%20.>

A ClamAV egy nyílt forráskódú (GPLv2) vírusirtó eszközkészlet, amelyet különösen e-mail átjárók e-mailjeinek vizsgálatára terveztek. Számos segédprogramot biztosít, beleértve egy rugalmas és skálázható több szálú démonot, egy parancssori szkennert és egy fejlett eszközt az automatikus adatbázis-frissítésekhez.

Tipp: A ClamAV nem egy hagyományos vírusirtó vagy végpontbiztonsági csomag. Egy teljes funkcionalitású modern végpontbiztonsági csomaghoz nézze meg a Cisco Secure Endpoint-et. A ClamAV nem olyan jellegű vírusirtó, mint például a Windows Defender, Avast vagy más "végpontbiztonsági (endpoint security) csomagok", amelyek a gépet komplex módon védik (pl. viselkedésalapú védelem, tűzfal, sandbox, heurisztikus motor, webvédelmi modul, automatikus válasz, stb.).

A ClamAV: elsősorban fájlalapú víruskereső (signature alapú), nem tartalmazza a végpontbiztonsági megoldásokhoz tartozó extra modulokat (pl. automatikus incidenskezelés, gépi tanulós fenyegetésdetektálás, felhőalapú intelligencia), ezért nem nyújt teljes körű védelmet egy gépen önmagában.

A ClamAV-ot a Cisco Systems, Inc. hozta létre.

A ClamAV-nak sokszínű ökoszisztémája van közösségi projektekből, termékekből és egyéb eszközökből, amelyek vagy a ClamAV-ra támaszkodnak a rosszindulatú programok észlelési képességeinek biztosításához, vagy kiegészítik a ClamAV-ot új funkciókkal, mint például a harmadik féltől származó aláírási adatbázisok jobb támogatása, grafikus felhasználói felületek (GUI) és még sok más.

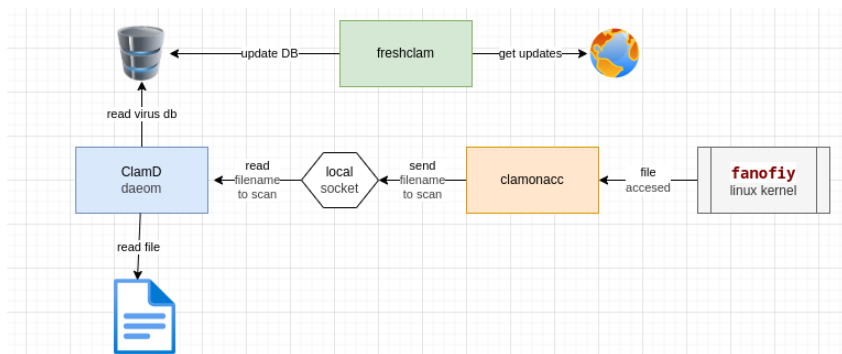
A ClamAV gyors fájlvizsgálatra lett tervezve.

Valós idejű védelem (csak Linux). A ClamOnAcc kliens a ClamD szkennelő démonhoz valós idejű szkennelést biztosít a modern Linux verziókon. Ez magában foglalja az opcionális képességet, hogy a fájlhozzáférést blokkolja, amíg a fájl nem lett átvizsgálva (valós idejű megelőzés).

A ClamAV milliárdnyi vírust, férget, trójjait és egyéb rosszindulatú programot észlel, beleértve a Microsoft Office makró vírusokat, mobil rosszindulatú programokat és egyéb fenyegetéseket.

A ClamAV bytecode aláírási futatókörnyezete, amelyet vagy az LLVM, vagy a saját bytecode értelmezőnk hajt végre, lehetővé teszi a ClamAV aláírási számára, hogy nagyon összetett észlelési rutinokat hozzanak létre és terjesszenek, valamint távolról javítsák a szkennelők funkcionalitását.

Alapkomponensek

A ClamAV (desktop) szoftvercsomag 3 fő komponensből áll:

- **ClamD:** a háttérben futó víruskereső démon, amely a fájlok vírusellenőrzését végzi. A ClamD memóriában tartja a vírusadatbázist, és helyi socketen keresztül várja a szkennelési kéréseket. Ha egy fájlt vizsgálni kell, a ClamD betölti annak tartalmát, majd a vírusminták alapján eldönti, hogy fertőzött-e.
- **Freshclam:** a vírusadatbázis automatikus frissítéséért felelős komponens. Rendszeres időközönként letölti a legfrissebb vírusmintákat a ClamAV szervereiről, és frissíti azokat a ClamD által használt adatbázisban.
- **Clamonnacc:** az on-access szkennelésért felelős folyamat. A Linux kernel fanotify alrendszerét használja, hogy figyelje a fájlműveleteket (pl. megnyitás, olvasás). Ha egy fájlt elér egy felhasználó vagy alkalmazás, a Clamonnacc azonnal továbbítja a fájl nevét a ClamD-nak ellenőrzésre a helyi UNIX socketen keresztül.

Ez a működésmenet biztosítja, hogy:

- a rendszer valós időben észlelje a fájlműveleteket,
- minden fájl megnyitása előtt megtörténhessen annak vírusellenőrzése,

A ClamAV így egy moduláris, jól integrálható nyílt forráskódú antivírus-megoldást kínál Unix-alapú rendszerekhez.

További komponensek:

- **clamscan:** A clamscan egy parancssoros víruskereső eszköz, amely lehetővé teszi a felhasználónak, hogy manuálisan szkenneljen fájlokat és könyvtárakat. Nem használja a ClamD démon szolgáltatásait, hanem önállóan betölti a vírusadatbázist, ezért lassabb, de függetlenül is használható. A ClamTk gui is ezt használja.

- **clamconf:** A clamconf egy diagnosztikai eszköz, amely összegyűjti és megjeleníti a ClamAV komponenseinek beállításait (clamd, freshclam, stb.). Segítségével könnyen ellenőrizhető, hogy melyik konfigurációs fájlok töltődtek be, milyen beállítások aktívak, és hogy vannak-e hibák.
- **clamtop:** Ez egy interaktív, curses-alapú (grafikus terminálos) eszköz, amely a clamd démonhoz kapcsolódik a local socketen keresztül, és valós időben jeleníti meg a clamd működését. Sajnos a socket alapú kommunikációból származó vírus kereső aktivitást nem tudja mutatni ☹ Így desktop üzemmódban nem vesszük nagy hasznát.

Installálás

Alap szoftver installáció:

```
$ sudo dnf install clamav clamd clamav-update
```

Első példa futtatás:

```
clamscan -r otpbank/
...
----- SCAN SUMMARY -----
Known viruses: 8704956
Engine version: 1.0.8
Scanned directories: 6
Scanned files: 100
Infected files: 0
Data scanned: 0.04 MB
Data read: 0.04 MB (ratio 1.00:1)
Time: 9.100 sec (0 m 9 s)
Start Date: 2025:03:10 18:23:06
End Date:   2025:03:10 18:23:16
```

Automatikus vírus db frissítés

A freshclam démonként fut (freshclam daemon):

- csatlakozik a ClamAV központi adatbázis szervereihez,
- letölti az új main.cvd, daily.cvd, bytecode.cvd adatbázisfájlokat

Első manuális frissítés:

Állítsuk le az elindított freshclam programot, hogy manuálisan el tudjuk végezni az első frissítést:

```
$ sudo systemctl stop clamav-freshclam
```

Manuálisan frissítjük a vírus adatbázist:

```
$ sudo freshclam
```

Beállítjuk, hogy mindig fusson:

```
$ sudo systemctl enable --now clamav-freshclam
```

Frissítési gyakoriság beállítása

- Config fájl: **/etc/freshclam.conf**
- Logok: /var/log/clamav/freshclam.log

```
# Number of database checks per day.
# Default: 12 (every two hours)
#Checks 24
```

Frissítések ellenőrzése

```
$ sudo freshclam
[sudo] password for adam:
```

ClamAV update process started at Fri Mar 28 13:29:29 2025
daily.cld database is up-to-date (version: 27591, sigs: 2074276, f-level: 90, builder: raynman)
main.cvd database is up-to-date (version: 62, sigs: 6647427, f-level: 90, builder: sigmgr)
bytecode.cld database is up-to-date (version: 336, sigs: 83, f-level: 90, builder: nrandolp)

WARNING: nagyon fontos, hogy a frissítések rendre megjöjjenek, több egymást követő napon is ellenőrizzük, hogy tényleg működik e.

ClamAV demon beállítása

Config fájl: **/etc/clamd.d/scan.conf**

A clamd démon futtatása attól függ, hogy milyen módon szeretnéd használni a ClamAV-t:

- Ha csak időnként szeretnéd futtatni a víruskeresést (pl. manuálisan vagy cron job segítségével), akkor a clamd démon nem szükséges folyamatosan futnia. Ehelyett a clamscan parancsot használhatod egy adott könyvtár átvizsgálására.
- Ha valós idejű vagy rendszeres automatikus víruskeresést szeretnél (pl. egy fájlserver védelme érdekében), akkor érdemes elindítani a clamd démon, mivel ez jelentősen felgyorsítja a vizsgálatokat. A clamd előre betölti a vírusadatbázist és gyorsabb elemzést tesz lehetővé, mint az egyenkénti clamscan futtatás.

Milyen user nevében fusson a clamd?

Tulajdonság	clamscan (default)	saját user	root (admin jog)
Hozzáférés saját fájljaidhoz	⚠ korlátozott	✓ teljes	✓ teljes
Hozzáférés rendszerfájlokhoz	✗	✗	✓
Védettség hibás kód futtatás ellen	✓ erős izoláció	⚠ gyengébb izoláció	✗ nincs izoláció (magas kockázat)
Vírusirtó által lefedett terület	⚠ részleges	✓ saját home könyvtár teljesen	✓ globális lefedettség
Konfigurációs bonyolultság	✓ alapértelmezett	⚠ override szükséges	⚠ override + biztonsági kockázat

Miért nem rootként fut alpból a clamd?

A clamd általában clamav vagy clamscan nevű korlátozott rendszerfelhasználóként fut. Ennek oka:

- minimalizálja a kárt, ha valaki biztonsági hibát talál a clamd-ban,
- nem akarjuk, hogy egy hálózaton keresztül vezérelhető víruskereső motor root jogosultságú legyen.

✓ De mit nyersz azzal, ha mégis rootként futtatod?

Teljes fájlrendszer hozzáférés

pl. /root, /home/adam/.config, zárolt fájlok stb.

Kevesebb File path check failure hiba

Egyszerűbb beállítás – nem kell csoportokat, jogosultságokat hangolgatni

⚠ Mi a kockázat?

Egy távoli támadó, aki exploitál egy hibát a clamd processzben (pl. fertőzött fájl manipulált szkennelésével), root jogot szerezhet a rendszereden.

Ez különösen akkor veszélyes, ha a clamd TCP socketet is szolgáltat (pl. port 3310-on).

Saját user nevében?

✓ Mit nyersz azzal, ha clamd az saját user nevében fut?

- Hozzáférés a teljes /home/adam/ struktúrához (beleértve .config, .local, .mozilla, stb.)
- Nem kell chmod, chgrp, vagy extra csoport
- Nem rootként fut, tehát kisebb a támadási felület

⚠ Mit nem fog tudni így a clamd?

- Nem fér hozzá más felhasználók fájljaihoz
- Nem lát rendszerfájlokat (pl. /etc, /bin, /var)
- Nem tudja vizsgálni pl. /root, vagy máshol levő fájlokat, amikhez root kellene

clamscan user nevében

✓ Előnyök:

- Biztonságos alapértelmezett beállítás
 - A clamscan felhasználó jogai szigorúan korlátozottak, nincs írás- vagy olvasási jog a legtöbb helyre.
 - Ha valaki kihasznál egy clamd-ban található sebezhetőséget, akkor csak clamscan jogosultsággal fér hozzá a rendszerhez.
- Kompatibilis a disztribúció beállításaival
 - A Fedora (és más rendszerek) clamd@scan szolgáltatása alpból ehhez van konfigurálva.
 - A /run/clamd.scan/clamd.sock socket fájl clamscan:clamscan user/csoport hozza létre.
- Támogatott, stabil modell: A ClamAV fejlesztői így tervezték, így ez a legjobban tesztelt mód.

● Hátrányok:

- Korlátozott hozzáférés a fájlrendszerhez
 - A clamscan user nem fér hozzá a legtöbb felhasználói home könyvtárhoz, különösen a zárt mappákhoz (mint .config, .cache, stb.)
- További konfiguráció szükséges, ha szélesebb körű fájlhozzáférést akarsz:
 - Csoporttagságokat, fájlrendszer-jogosultságokat kell módosítanod (pl. virusgroup, chmod, chgrp)

- Ez viszont könnyen biztonsági rést nyithat, ha nem figyelsz oda
- Nem fér hozzá root-only fájlokhoz: Pl. /root, /etc/shadow, vagy más felhasználók fájljai

User beállítása

Az alábbi két lehetőségből válasszunk egyet.

Futtatás clamscan userrel

Magyarázat:

Ez a default működés, ebben az esetben a clamad csak azokat a fájlokat fogja tudni átvizsgálni, ahol a csoport tagok is olvashatják a fájlt. A csak tulajdonos számára hozzáférhető fájlokra a clamd hibát fog dobni.

WARNING: multi user környezetben is működik, de akkor a clamscan felhasználót minden user csoportjához hozzá kell adni.

Nem fog hozzáférni semmi olyanhoz, amit a csoport nem olvashat:

```
File path check failure on: /home/adam/.config/google-chrome/Default/Cookies-journal
```

Ennek a fájlnek ezek a beállításai:

```
$ ls -l /home/adam/.config/google-chrome/Default/Cookies-journal
-rw-----. 1 adam adam 0 Mar 21 16:39 /home/adam/.config/google-chrome/Default/Cookies-journal
```

Csoportok létrehozása:

```
$ sudo groupadd virusgroup
```

A daemon a clamscan felhasználó nevében fog futni, ezért hozzá kell adni a csoporthoz.

```
$ sudo usermod -aG virusgroup clamscan
```

Saját felhasználó hozzáadása a virusgroup-hoz, hogy a daemon elérhesse a saját fájljainkat?

```
$ sudo usermod -aG virusgroup $USER
```

És a clamscan-t hozzáadjuk a saját csoportunkhoz is, hogy láthassa azokat a fájlokat amik az 'adam' csoport olvashat:

```
$ sudo usermod -aG adam clamscan
```

Tagok listázása:

```
$ getent group virusgroup
virusgroup:x:966:clamupdate,clamscan,adam
```

Futtatás saját user nevében

Ez a megoldás multi user környezetben nem fog működni, de ha csak egy user van egy gépen (tipikusan igen), akkor ez egy optimális megoldás.

```
$ sudo EDITOR=mcedit systemctl edit clamd@scan

Successfully installed edited file '/etc/systemd/system/clamd@scan.service.d/override.conf'.
```

Oda ahol mondja, hogy a két comment közé írjunk, ezt kell írni:

```
[Service]
User=adam
Group=adam
```

```
RuntimeDirectory=clamd.scan
RuntimeDirectoryMode=0770
```

(Az utolsó két sorban nem vagyok biztos)

A log fájlt adjuk az adam tulajdonába:

```
sudo touch /var/log/clamd.scan
sudo chown adam:adam /var/log/clamd.scan
sudo chmod 640 /var/log/clamd.scan
```

ClamAV daemon újraindítása:

```
sudo systemctl restart clamd@scan
```

Ellenőrizzük kinek a nevében fut:

```
$ ps -C clamd -o pid,euser,egroup,cmd
  PID EUSER   EGROU  CMD
 206815 adam      adam  /usr/sbin/clamd -c /etc/clamd.d/scan.conf
```

Általános beállítások:

```
LogFile /var/log/clamd.scan
LogVerbose yes
LogRotate yes

User adam

# Default: 100M
#MaxFileSize 400M
```

Automatikus indítás

Tegyük auto start-ra a clamd-t:

```
$ sudo systemctl enable --now clamd@scan
```

Indítás és teszt

ClamAV daemon újraindítása:

```
sudo systemctl restart clamd@scan
```

Ellenőrzés:

```
$ sudo systemctl status clamd@scan
• clamd@scan.service - clamd scanner (scan) daemon
   Loaded: loaded (/usr/lib/systemd/system/clamd@.service; enabled; preset: disabled)
   Drop-In: /usr/lib/systemd/system/service.d
            └─10-timeout-abort.conf, 50-keep-warm.conf
   Active: active (running) since Wed 2025-03-12 18:23:27 CET; 37s ago
```

Test scannelés:

```
$ clamscan index.md
Loading:   8s, ETA:   0s [=====>]      8.71M/8.71M sigs
Compiling: 1s, ETA:   0s [=====>]      41/41 tasks

/home/adam/repositories/Other/berkiadam-github/wiki/linux/clamav/index.md: OK

----- SCAN SUMMARY -----
Known viruses: 8706011
Engine version: 1.0.8
```

```
Scanned directories: 0
Scanned files: 1
Infected files: 0
Data scanned: 0.01 MB
Data read: 0.00 MB (ratio 2.00:1)
Time: 9.489 sec (0 m 9 s)
Start Date: 2025:03:21 14:03:04
End Date: 2025:03:21 14:03:13
```

Troubleshooting:

```
$ journalctl -xau clamd@scan
```

Időzített rendszeres ellenőrzés futtatása

TODO...

SELinux

Ha a SELinux be van kapcsolva, akkor fontos, hogy beállítsuk a vírus kereső működést.

You must tell SELinux about this by enabling the 'antivirus_can_scan_system' boolean:

```
setsebool -P antivirus_can_scan_system 1
sudo usermod -aG virusgroup adam
```

On-Access scanning

- <https://docs.clamav.net/manual/Usage/Scanning.html#on-access-scanning>
- <https://docs.clamav.net/manual/OnAccess.html>

Bevezető

A ClamAV clamonacc egy valós idejű víruskereső démon, amely a Linux kernel fanotify API-ját használja arra, hogy figyelje a fájlhozzáféréseket a rendszerben.

Mi a fanotify

A fanotify egy Linux kernel szintű API, amely lehetővé teszi, hogy a felhasználói térből futó programok értesítést kapjanak fájlrendszer-eseményekről, például amikor fájlokat nyitnak meg, olvasnak, írnak vagy végrehajtanak.

A fanotify különlegessége, hogy nemcsak passzívan figyelhet eseményeket (mint az inotify), hanem interaktívan be is avatkozhat, például megtilthat egy fájlhoz való hozzáférést — ez teszi alkalmassá antivírus programok (pl. ClamAV clamonacc) számára a valós idejű ellenőrzésre.

A működéséhez root jogosultság és speciális mount opciók is szükségesek (pl. fanotify engedélyezett legyen az adott fájlrendszeren).

fanotify képesség ellenőrzése

Az alábbi módon ellenőrizhetjük, hogy a kernelünk támogatja-e a fanotify-t:

```
$ grep FANOTIFY /boot/config-$(uname -r)

CONFIG_FANOTIFY=y
CONFIG_FANOTIFY_ACCESS_PERMISSIONS=y
```

Ha ezt látod:

```
CONFIG_FANOTIFY_ACCESS_PERMISSIONS is not set
```

Íme a kijelölt rész fordítása magyarra:

Ha ezt látja...

```
CONFIG_FANOTIFY_ACCESS_PERMISSIONS nincs beállítva
```

akkor a ClamAV valós idejű fájlvizsgálója továbbra is működni fog, normál módon vizsgálja és figyelmeztet a fájlokra valós időben. Azonban nem lesz képes blokkolni a rosszindulatú fájlokhoz való hozzáférési kísérleteket.

Az OnAccessIncludePath opció nem fogadja el a / útvonalat érvényes útvonalként mert ez blokkolná a kernel modulok betöltését.

Hogyan működik a clamonacc

A működése a következő elven alapul:

A clamonacc feliratkozik egy vagy több könyvtár figyelésére (pl. /home).

Amikor egy folyamat megpróbál megnyitni vagy olvasni egy fájlt ezekben a könyvtárakban, a kernel fanotify segítségével értesíti a clamonacc-ot.

A clamonacc ezután átküldi a fájlt a clamd démonnak ellenőrzésre a Unix socketen keresztül.

Ha a fájl vírusos, a clamd visszajelzése alapján a clamonacc meg tudja tagadni a hozzáférést (ha --fdpass opcióval indították), és opcionálisan futtathat egy parancsot (pl. értesítés vagy karanténba helyezés).

A clamonacc tehát a fanotify révén mielőtt a fájl elérhetővé válna az adott alkalmazás számára, lehetőséget kap annak vizsgálatára — így megakadályozhatja a fertőzött fájl használatát. Ehhez a clamd démonnal szorosan együttműködve működik, amely ténylegesen végrehajtja a víruskeresést.

WARNING: On-Access requires a kernel version >= 3. This is because it leverages a kernel api called fanotify to block processes from attempting to access malicious files. This prevention occurs in kernel-space, and thus offers stronger protection than a purely user-space solution.

Karantén használata

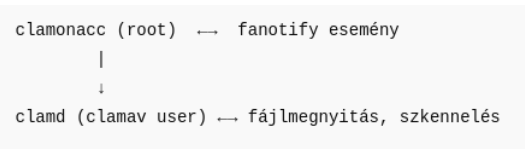
Az on-access szkennelés esetében a karanténba helyezés nem triviális feladat, hiszen egy program megpróbálja ilyenkor lock-ot szerezni egy fájlra, ami kiváltja a **fanotify** eseményt. Ezért egy egyszerű **mv** művelettel ha megpróbálnánk ilyenkor elmozgatni a vírusos fájlt, akkor az egész X-ünket le tudjuk fagyasztani.

Viszont a **clamonacc**-be van egy beépített karanténba helyezés, ami biztonságosan meg tudja oldani a fájl áthelyezését ha az a clamd szerint vírusos.

Socket beállítások

A clamonacc egy lokális socket-en küldi át majd a scannelendő fájlokat a clamd-nek. Ehhez létre kell hozni kézzel egy socket fájlt és be kell állítsuk rajta a megfelelő jogosultságokat és user-eket.

Reláció a clamonacc és a clamd között:

Komponens	Jogosultság	Feladat
clamonacc	root	eseményfigyelés (fanotify)
clamd	saját user vagy clamscan	fájlok megnyitása és vírusvizsgálata

Socket létrehozása az on-access vizsgálatához:

```
sudo mkdir -p /run/clamd.scan
sudo chown adam:virusgroup /run/clamd.scan
sudo chmod 770 /run/clamd.scan
```

WARNING: Itt fontos, hogy annak a felhasználónak a tulajdonába adjuk a socket-et akinek a nevében futtatjuk a clamav-t. Jelen esetben a saját user-ünk

NOTE: Ez egy átmeneti mappa, minden induláskor a systemctl újra létre fogja hozni azokkal a beállításokkal ami a configban van. Tehát ha ott rossz user és group van, akkor újraindítás után már az ő tulajdonában lesz és megint csak nem fog tudni olvasni belőle a clamd.

Socket beállítása a **/etc/clamd.d/scan.conf** fájlban:

```
LocalSocket /run/clamd.scan/clamd.sock
LocalSocketMode 660
```

Indítsuk újra a clamd-t és nézzük meg hogy hallgatózik e a socket-en:

```
sudo systemctl restart clamd@scan
```

Nézzük meg hogy figyel e a socket-en:

```
$ ss -lx | grep clamd
u_str LISTEN 0      200      /run/clamd.scan/clamd.sock 24800      * 0
```

Karantén létrehozása

Hozzuk létre a karantén számára egy olyan mappát, ami kívül esik a vizsgált mappákon.

A tulajdonos a működés szempontjából mindegy, mert a clamonacc root nevében fut. Viszont ahhoz hogy bele tudjunk nézni adjuk a saját user-ünk tulajdonába.

```
sudo mkdir -p /var/quarantine
sudo chown adam:adam /var/quarantine
sudo chmod 700 /var/quarantine
```

Clamonacc indító service módosítása

Mit fogunk módosítani

--fdpass beállítások

A clamonacc gyári indításából hiányzik a --fdpass, ami szükséges, ha clamonacc nem clamd nevében fut.

A --fdpass kapcsoló a clamonacc számára azt teszi lehetővé, hogy a fájlhoz való hozzáférést visszatartsa addig, amíg a clamd le nem ellenőrzi azt. Technikai szempontból ez azt jelenti, hogy a clamonacc átadja a fájlleíró (file descriptor) jogát a clamd démonnak.

Ez azért fontos, mert:

- a clamd olvasni tudja a fájlt akkor is, ha azt egy másik felhasználó próbálja megnyitni,
- a clamonacc blokkolni tudja a hozzáférést a fájl vírusos voltának megállapításáig,
- valós idejű védelmet tud nyújtani: ha vírusos a fájl, a hozzáférés egyszerűen megtagadható, mielőtt a felhasználó vagy folyamat kárt okozna.

Karantén használat bekapcsolása

A karantént a --move=MAPPA NEVE parancssori kapcsolóval lehet megadni a clamonacc indító script-jében.

Hogyan módosítsuk

```
sudo EDITOR=mcedit systemctl edit clamav-clamonacc.service
```

Úgy, hogy a # jelek között ne legyen új sor:

```
### Anything between ...
[Service]
ExecStart=
ExecStart=/usr/sbin/clamonacc -F --fdpass --config-file=/etc/clamd.d/scan.conf
### Edit below
```

Az első ExecStart= sor kinullázza az eredetit, így nem lesz duplikált.

Mentés után ezt látjuk:

```
Successfully installed edited file '/etc/systemd/system/clamav-clamonacc.service.d/override.conf'.
```

Töltsük újra a service konfigurációt:

```
sudo systemctl daemon-reexec
sudo systemctl daemon-reload
```

scan.conf változtatások

A clamonacc is a **/etc/clamd.d/scan.conf** fájlból dolgozik, ide kell hozzáadni az on-access specifikus beállításokat.

```
OnAccessMaxFileSize 10M
OnAccessIncludePath /home
OnAccessPrevention yes

# Ezekre ne vizsgáljon
OnAccessExcludePath /home/adam/.config
```

A root és a clamd felhasználókat ki kell zárni a szkennelésből. Ez azért fontos, mert ha a clamd saját maga által írt fájlokat is ellenőrzi, végtelen ciklusba kerülhet.

```
# Kizárja a root UID-ját a szkennelésből (ajánlott)
OnAccessExcludeRootUID yes

# Kizárja a `clamd` felhasználót a szkennelésből
OnAccessExcludeUname clamscan

#Vírusos fájlhoz való hozzáférés tiltása (clamd döntés alapján)
```

```
OnAccessPrevention yes
# Sikertelen ellenőrzés esetén engedélyezi a fájlhoz férést
OnAccessDisableDDD yes
```

WARNING: Az utolsó két beállítás elég veszélyes tud lenni, mert ha be van kapcsolva a fájl hozzáférés blokkolás, de jogosultság gondok vannak a socket körül, akkor lefagyhat az X. Ugyan ez igaz a DDD kapcsolóra is.

ClamAV daemon újraindítása:

```
sudo systemctl restart clamd@scan
```

Clamonacc újraindítása:

```
sudo systemctl restart clamonacc
```

Automatikus indítása a clamonacc-nek:

```
$ sudo systemctl enable --now clamonacc
```

Ellenőrzés:

Service tesztelése

```
# sudo systemctl status clamav-clamonacc.service
● clamav-clamonacc.service - ClamAV On-Access Scanner
   Loaded: loaded (/usr/lib/systemd/system/clamav-clamonacc.service; disabled; preset: disabled)
   Drop-In: /usr/lib/systemd/system/service.d
            └─10-timeout-abort.conf, 50-keep-warm.conf
            /etc/systemd/system/clamav-clamonacc.service.d
            └─override.conf
   Active: active (running) since Mon 2025-03-24 21:11:52 CET; 2min 2s ago
 Invocation: 8448a0a166c449d8a2c4dce61add2da8
   Docs: man:clamonacc(8)
        man:clamd.conf(5)
        https://docs.clamav.net/
  Main PID: 10435 (clamonacc)
    Tasks: 8 (limit: 76567)
  Memory: 92.9M (peak: 94.2M)
    CPU: 2.433s
  CGroup: /system.slice/clamav-clamonacc.service
          └─10435 /usr/sbin/clamonacc -F --fdpass --config-file=/etc/clamd.d/scan.conf

Mar 24 21:11:52 fedora systemd[1]: Started clamav-clamonacc.service - ClamAV On-Access Scanner.
Mar 24 21:11:54 fedora clamonacc[10435]: ClamInotif: watching '/home' (and all sub-directories)
Mar 24 21:11:54 fedora clamonacc[10435]: ClamInotif: excluding '/home/adam/.config' (and all sub-directories)
```

Láthatjuk, hogy

- jó helyről szedi fel a configot: `/etc/clamd.d/scan.conf`
- szerepel a **--fdpass** az indító parancsban
- a `/home` mappát figyeli
- vannak kivétel mappák

Fontos, hogy a clamonacc root-két fusson:

```
$ ps -C clamonacc -o pid,euser,egroup,cmd
  PID EUSER   EGROUP   CMD
162360 root      root     /usr/sbin/clamonacc -F --config-file=/etc/clamd.d/scan.conf
```

System logban:

```
$ journalctl -f
...
...
Mar 24 15:16:16 fedora clamonacc[22116]: ClamInotif: watching '/home' (and all sub-directories)
Mar 24 15:16:16 fedora clamonacc[22116]: ClamInotif: excluding '/home/adam/.config' (and all sub-directories)
```

Socket Tesztelés

Nézzük meg folyik a kommunikáció a local socket-en, ehhez a **strace** programot fogjuk használni:

```
$ sudo dnf install strace
```

Majd hallgassunk bele. A localsocket-en bináris forgalom közlekedik, így csak azt fogjuk látni, hogy zajlik az élet, hogy milyen fájlokat küld át a clamd, azt nem :

```
$ sudo strace -p $(pidof clamd) -s 100 -e trace=read,write
strace: Process 1784 attached
read(6, "\0", 1025)      = 1
read(6, "\0", 1025)      = 1
read(6, "\0", 1025)      = 1
read(6, "\0", 1025)      = 1
read(6, "\0", 1025)      = 1
read(6, "\0", 1025)      = 1
....
```

Finomhangolás

Az **on-access scanning** borzasztó erőforrás igényes, ha nem korlátozzuk le, hogy mire futhat le annyira megfoghatja a CPU-t, hogy használhatatlan lesz a gép. Ezért fontos, hogy finomhangoljuk hogy hogyan és mire fusson az on-access scan hatására a clamd.

Milyen mappákat vizsgáljon

Az összes olyan mappát excludálni kell az on-access scannelés alól, ami:

- config fájlokat tartalmaz, tipikusan a . kezdetű mappák
- GIT repókat tartalmazó mappák
- programok bináris fájlrjait tartalmazó mappák, pl a vscode bináris mappáját ha figyeli, akkor kb 20mp lesz mire el tud indulni. Ezeket muszáj kivenni a vizsgálat alól.

```
OnAccessExcludePath /home/adam/.cache
OnAccessExcludePath /home/adam/.cassandra
OnAccessExcludePath /home/adam/.cert
...
OnAccessExcludePath /home/adam/repositories
...
```

Config finomhangolása

Email-ek vizsgálata

WARNING: Nekem ez nem működik, mert ha elhelyeztem egy vírust az email mappákban, akkor belefagyott az evolution, valószínűleg azért mert a karanténba mozgatásba belehal.

Ha van email vastag kliens a gépen, akkor be kell kapcsolni az emailek részletes vizsgálatát. Ha ez be van kapcsolva, akkor

- az email fájlokba ágyazott csatolmányokat is külön át tudja vizsgálni vírust keresve
- Fishing tartalmú üzeneteket karanténba tudja helyezni
- Fishing URL-eket tartalmazó URL-eket karanténba tudja helyezni

A **flatpak** -ként futtatott Evolution itt tárolja

- `~/.var/app/org.gnome.Evolution/cache/evolution/mail`

Vegyük ki a `/etc/clamd.d/scan.conf`-bol a `.var` mappát:

```
#OnAccessExcludePath /home/adam/.var
```

Kapcsoljuk be az email vizsgálatot (fishing-re is)

```
ScanMail yes
PhishingSignatures yes
PhishingScanURLs yes
```

Újraindítás:

```
$ sudo systemctl restart clamd@scan
```

Tesztelés

Nem tudom hogy lehetne letesztelni, mert minden email szerver ezeket az emaileket eleve megfogja.

Dokumentumok vizsgálata

```
# This option enables scanning of OLE2 files, such as Microsoft Office
# documents and .msi files.
# If you turn off this option, the original files will still be scanned, but
# without additional processing.
# Default: yes
ScanOLE2 yes

# This option enables scanning within PDF files.
# If you turn off this option, the original files will still be scanned, but
# without decoding and additional processing.
# Default: yes
ScanPDF yes

# This option enables scanning within SWF files.
# If you turn off this option, the original files will still be scanned, but
# without decoding and additional processing.
# Default: yes
ScanSWF yes

# This option enables scanning xml-based document files supported by libclamav.
# If you turn off this option, the original files will still be scanned, but
# without additional processing.
# Default: yes
ScanXMLDOCS yes

# This option enables scanning of HWP3 files.
# If you turn off this option, the original files will still be scanned, but
# without additional processing.
# Default: yes
ScanHWP3 yes
```

Futtatható állományok vizsgálata

```
ScanPE yes
DisableCertCheck no
ScanELF yes
```

Heuristic Alerts

...TODO...

Tömörített

```
ScanArchive yes
```

Fájl méretek és szál számok

WARNING: Ez nagyon fontos, hogy jól be legyen állítva, hogy ne lassítsuk le túlságosan a gépet.

TODO...

Limits szekció a configban:

Itt a ChatGPT mondott egy csomó mit hogy kéne beállítani...

- Hány szál kell a CPU-hoz képest a clamonacc-nek és a clamd-nek?
- Mekkora legyenek a max fájl méretek ?

Értesítés virus eseményről

Alapértelmezetten, ha az on access scan hatására a clamAV vírust talál, akkor arról csak a system logból értesülhetünk. Viszont a ClamAV biztosít egy script futtatási lehetőséget vírus eseménykor. Ebben a script-ben tudunk GNOME alertet küldeni, vagy akár emailt, amire szükségünk van

A fertőzött fájl neve és a vírus neve az alábbi két környezeti változóba kerül mindig beállításra, mielőtt a clamd meghívna a vírus esemény scriptet:

- `$CLAM_VIRUSEVENT_FILENAME`
- `$CLAM_VIRUSEVENT_VIRUSNAME`

Vírus esemény script

Keressük meg a saját UserID-nakt, mert fontos, hogy annak a nevében fusson majd a script

```
$ id -u
1000
```

`/usr/local/bin/clamav-alert.sh`

```
#!/bin/bash

export DISPLAY=:0
export DBUS_SESSION_BUS_ADDRESS=unix:path=/run/user/1000/bus

# --- Beállítások ---
QUARANTINE_DIR="/var/quarantine"
LOGFILE="/var/log/clamav-alert.log"

# --- Környezeti változók ---
FILENAME="${CLAM_VIRUSEVENT_FILENAME}"
VIRUSNAME="${CLAM_VIRUSEVENT_VIRUSNAME}"
TIMESTAMP=$(date '+%Y-%m-%d %H:%M:%S')

echo "$TIMESTAMP [INFO] Moved infected file to quarantine: $TARGET (virus: $VIRUSNAME)" >> "$LOGFILE"
notify-send -u critical -a ClamAV "✖ Virus Found!" "File quarantined:\n$FILENAME\nVirus: $VIRUSNAME"
```

Mire kellenek ezek:

```
export DISPLAY=:0
export DBUS_SESSION_BUS_ADDRESS=unix:path=/run/user/1000/bus
```

A notify-send nem egy egyszerű "ablakot nyitó" parancs, hanem a háttérben a D-Bus segítségével kommunikál a grafikus értesítési demonnal (gnome-shell).

- `DISPLAY=:0`:
 - Ezzel mondd meg, hogy melyik X szerver felé menjen az üzenet.
 - Ha több felhasználó van bejelentkezve, ez lehet :1, :2, stb.
- `DBUS_SESSION_BUS_ADDRESS=unix:path=/run/user/1000/bus`
 - Ezzel adod meg, hogy melyik felhasználóhoz tartozó D-Bus buszon küldje el az értesítést.
 - Itt a 1000 az a UID, amelyik a bejelentkezett grafikus felhasználóé.

Jogosultságok beállítása: annak a felhasználónak a birtokába kell adni, akinek a nevében fut a clamd, ami az esetükben a saját user-ünk:

```
sudo chown adam:adam /usr/local/bin/clamav-alert.sh
sudo chmod 750 /usr/local/bin/clamav-alert.sh
```

ClamD config módosítás

Állítsuk be a `/etc/clamd.d/scan.conf`-ba:

```
VirusEvent /usr/local/bin/clamav-alert.sh
```

Indítsuk újra a clamd-t:

```
$ sudo systemctl restart clamd@scan
```

Tesztelés

Vírusos fájl teszt

Hozzunk létre egy vírus fájlt a hivatalos teszt vírus tartalommal, valahol a /home/adam mappa alatt, amit figyel a clamonacc.

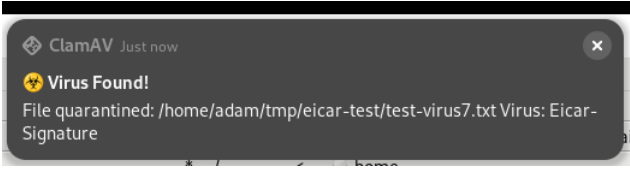
/home/adam/test-virus.txt

```
X50!P%@AP[4\PZX54(P^)7CC)7}$EICAR-STANDARD-ANTIVIRUS-TEST-FILE!$H+H*
```

Ezt minden víruskereső ismeri.

Nyissuk meg egy grafikus szövegszerkesztővel a vírusos fájlt:

```
$ gedit /home/adam/tmp/test-virus7.txt
```


Az clamavonacc át fogja helyezni a fájlt a karanténba:

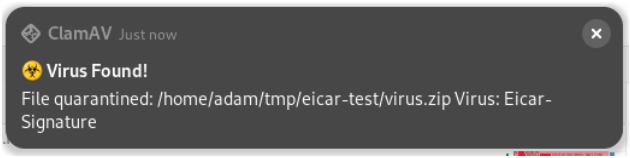
```
# ls -l /var/quarantine/
total 28
-rw----- 1 root root 69 Mar 28 13:13 test-virus7.txt
```

Vírusos zip teszt

Állítsuk le a **clamonacc**-t, hogy létre tudjunk hozni egy zip fájlt, amiben benne van a teszt vírus egy txt fájlban.

Tegyük a fertőzött zip fájlt a /home/adam mappa egy figyelt pontjára.

Majd indítsuk el újra a **clamonacc**-t. Másoljuk át egy másik mappába a vírusos zip fájlt:

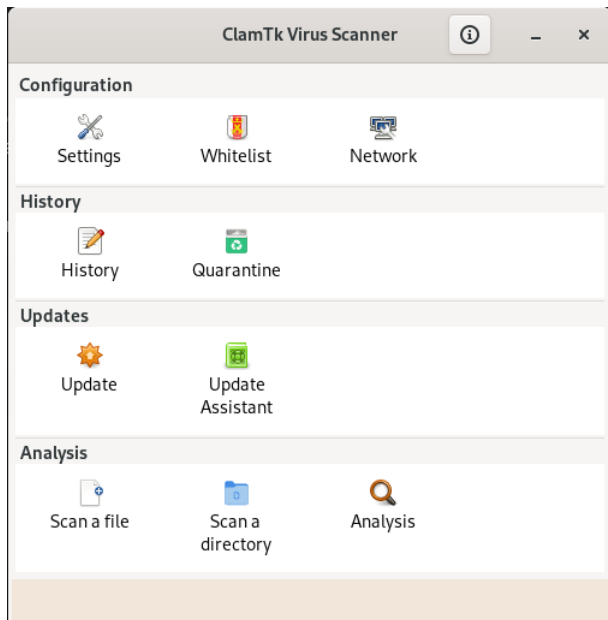

GUI használata (ClamTk)

A GUI segítségével manuálisan tudunk scanneléseket futtatni.

TODO: szerintem nem használja a clamd conf-ot, ezt meg kéne vizsgálni. ...

```
$ sudo dnf install clamtk
```


Diagnosztikai eszközök

clamconf: telejs config megjelenítése ellenőrzésre

```
$ sudo clamconf
[sudo] password for adam:
Checking configuration files in /etc

Config file: clamd.d/scan.conf
-----
AlertExceedsMax disabled
PreludeEnable disabled
PreludeAnalyzerName disabled
LogFile = "/var/log/clamd.scan"
LogFileUnlock disabled
...

OLE2BlockMacros disabled
ArchiveBlockEncrypted disabled

Config file: freshclam.conf
-----
LogFileMaxSize = "1048576"
LogTime disabled
...

mail/clamav-milter.conf not found

Software settings
-----
Version: 1.0.8
Optional features supported: MEMPOOL AUTOIT_EA06 BZIP2 LIBXML2 PCRE2 ICONV JSON

Database information
-----
Database directory: /var/lib/clamav
main.cvd: version 62, sigs: 6647427, built on Thu Sep 16 14:32:42 2021
bytecode.cld: version 336, sigs: 83, built on Mon Mar 24 20:29:20 2025
daily.cld: version 27591, sigs: 2074276, built on Fri Mar 28 10:10:50 2025
Total number of signatures: 8721786

Platform information
-----
uname: Linux 6.13.7-200.fc41.x86_64 #1 SMP PREEMPT_DYNAMIC Thu Mar 13 17:46:13 UTC 2025 x86_64
OS: Linux, ARCH: x86_64, CPU: x86_64
zlib version: 1.3.1.zlib-ng (1.3.1.zlib-ng), compile flags: a9
platform id: 0x0a21a8a80800000020e0201

Build information
-----
GNU C: 14.2.1 20250110 (Red Hat 14.2.1-7) (14.2.1)
sizeof(void*) = 8
Engine flevel: 168, dconf: 168
```

ClamDTop

Sajnos a ClamdTop a socket alapú kommunikációt nem tudja mutatni

```
adam@fedora:~  
ClamdTOP version 1.0.8  Fri Mar 28 17:51:10 2025  
NO CONNTIME LIV IDL QUEUE MAXQ MEM ENGINE DBVER DBTIME HOST  
1 00:00:08 1 0 0 0 N/A 1.0.8 27591 2025-03-28T10 local  
Details for Clamd version: ClamAV 1.0.8/27591/Fri Mar 28 10:10:50 2025  
Primary threads: live 1 idle 0 max 10  
[|||||]  
Queue: 0 items 0 max  
[  
Mem: heap N/A mmap N/A unused N/A  
Libc: used N/A free N/A total N/A  
Pool: count 1 used 1370M total 1370M  
[|||||]  
COMMAND QUEUEDSINCE FILE  
STATS 0.000s  
H - help Q - quit R - reset maximums
```

Socket Tesztelés

Nézzük meg hogy figyel-e a socket-en:

```
$ ss -lx | grep clamd  
u_str LISTEN 0 200 /run/clamd.scan/clamd.sock 24800 * 0
```

Nézzük meg folyik-e a kommunikáció a local socket-en, ehhez a **strace** programot fogjuk használni:

```
$ sudo dnf install strace
```

Majd hallgassunk bele. A localsocket-en bináris forgalom közlekedik, így csak azt fogjuk látni, hogy zajlik az élet, hogy milyen fájlokat küld át a clamonacc, azt nem :

```
$ sudo strace -p $(pidof clamd) -s 100 -e trace=read,write  
strace: Process 1784 attached  
read(6, "\0", 1025) = 1  
read(6, "\0", 1025) = 1  
read(6, "\0", 1025) = 1  
read(6, "\0", 1025) = 1  
read(6, "\0", 1025) = 1  
read(6, "\0", 1025) = 1  
....
```